

Feisser, de stichter van het Nederlands Baptisme, aan professor P. Hofstede de Groot 'voor zijn ziele' aanbevolen.

De vertaler was de Zwijndrechtse Marinus van Werkhoven, die daarmee belangrijker werk deed dan met zijn *Poëtische Mengelstoffen*. De voorrede was geschreven door Cornelis Brem, een vrome Rotterdammer, in 1803 overleden. Hij streefde er onvermoeibaar naar George Whitefield en diens werk binnen onze grenzen bekend te maken. Dat bleek met name in de vier delen van zijn *Evangelische Schatkamer* (1802); voorin deel IV staat een afbeelding van Whitefield met een lofdicht, gemaakt door J. van Eyk. Ypey en Dermout vermeldten de publicatie.

Meer dan een halve eeuw nadien schreef Allard Pierson waarderend over de nieuwe stijl in preek en geschrift, die dankzij het methodistisch voorbeeld in diverse Réveil-kringen gemeengoed was geworden. 'De godsdienstige rede werd een levend woord gemaakt'; de preek was geen vertoog meer, maar een aanval op het rijk der duisternis.¹⁹ Pierson wees op Nicolaas Beets, bij wie zijn ouders in Heemstede kerkten en bij wie hijzelf in Utrecht als student een privatissimum volgde. Beets maakte in zijn *Stichtelijke Uren* gebruik zowel van het supralapsarisme van J.H. van der Palm met diens goedmoedige logica, als van de gloed der opwekkingstheologie. Beets overwon de verleiding zich te beperken tot leerrede, moralistisch verhaal of dogmatische rechtlijnigheid. Hij wist door zijn poëzie harten te raken en stroeve vormen te doorbreken.²⁰

Beets was voorzitter van de door zijn vriend O.G. Heldring geleide tehuizen in Zetten, bestemd voor vrouwen die gevallen waren of gevaar liepen, alsmede voor hen die zich voorbereidden op een onderwijstaak. Ds. Heldring heeft zelf eveneens de invloed van methodisme ondergaan. In zijn tijdschrift *De Vereeniging: Christelijke Stemmen* schonk hij aandacht aan het ontstaan.²¹ Een biograaf constateerde bij hem de methodistische waarden 'Gewissensforschung, Selbstkontrolle, die persönliche Entscheidung fordernde Predigt, Wendung an die oft von der Kirche vergessenen Outsider der Gesellschaft'. Deze positieve descriptie wordt door L. Heldring, zoon van O.G., in zijn dissertatie bevestigd.²² Voor de inwendige zending was methodisme een aangewezen weg, met zijn wijze van appelleren, zijn visie dat ieder bij Jezus welkom is en thuishoort, alsmede zijn verwerping van het principiële onderscheid van rang en stand. Op het 'asyl' Steenbeek organiseerde Heldring in de

19. A. Pierson, *Rigting en leven*, deel II, Haarlem, 1863, 309.

20. Zie over Beets als predikant ook *BLGNP*, III, 32-36, met de daar vermelde literatuur.

21. *De Vereeniging: Christelijke Stemmen* (hierna: *VCS*), 21 (1867), 551-570.

22. H. Weber, *O.G. Heldrings Gedanken zur Diakonie im Zusammenhang seiner Zeit*, Heidelberg, 1971 (diss.), 65v. L. Heldring, *Inwendige Zending en Gemeente*, Leiden, 1877 (diss.), 39-45, 55.